MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 14: Powstanie Styczniowe

Tematyka

Program poświęcony wybranym aspektom Powstania Styczniowego w tym w szczególności wątkom związanym ze znaczącymi postaciami biorącymi w nim udział.

!

Wykorzystaj w przygotowaniu swoich wykładów lub lekcji szkolnych poniższe propozycje oraz program:

- cały odcinek: https://youtu.be/GoSsDD16uwE
- zwiastun programu: https://youtu.be/ebKzMXNYg5A

Zagadnienia wstępne

1. Proponuje się rozpoczęcie bloku zajęć od nakreślenia sytuacji historycznej Polski przed wybuchem Powstania Styczniowego, zwrócenie uwagi na różne koncepcje w ramach polskiego ruchu niepodległościowego co do tego w jaki sposób dążyć do odzyskania przez Polskę niepodległości. Omówienie przebiegu Powstania styczniowego.
2. Swobodna dyskusja na temat korzyści i szkód związanych przeprowadzeniem Powstania Styczniowego oraz ogólne dywagacje na temat zrywów niepodległościowych w ogóle. Jaką mają wartość dla społeczeństwa?

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 14: Powstanie Styczniowe

Część 1/3:
Ludzie powstania

Emisja pierwszej części programu: **(0:00–14:55)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

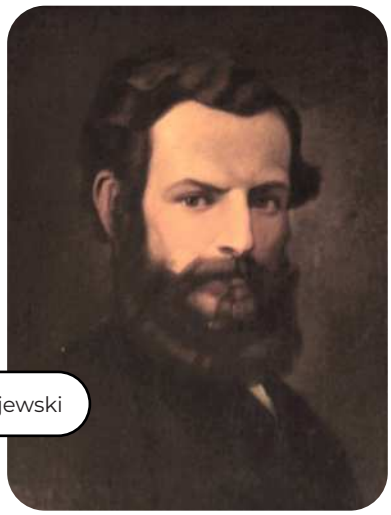
1. Kim byli Żuawi Śmierci?
2. Zdjęcie obok przedstawia założyciela formacji Żuawi Śmierci. Jak się nazywał?
3. Jaka była osobista historia François de Rochebrune'a? Skąd się wziął w Polsce i co tu robił?
4. Jakie było doświadczenie wojskowe François de Rochebrune'a?
5. Zdjęcie obok przedstawia jednego z przywódców Powstania Styczniowego. Jak się nazywał?
6. Zdjęcie poniżej przedstawia znanego polskiego historyka, wybitnego znawcę tematyki Powstania Styczniowego. Kto to?
7. Jaki znany Włoch brał udział w Powstaniu Styczniowym?
8. Jak Rafał Krajewski zachował się w stosunku do oficera rosyjskiego, który przyszedł do niego przed egzekucją? Co możemy wnioskować po takim zachowaniu Krajewskiego?

[1]

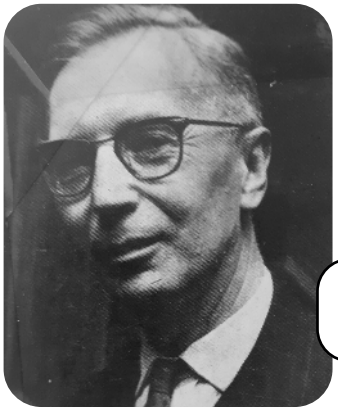
François de Rochebrune, 1863

[2]

Rafał Krajewski

[3]

Stefan Kieniewicz, przed 1983

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 14: Powstanie Styczniowe

9. Kim był Rafał Krajewski z wykształcenia i co robił przed wybuchem Powstania Styczniowego?

10. Jak Rafał Krajewski zapatrywał się na powstanie zanim jeszcze wybuchło?

11. Zdjęcie obok przedstawia przywódcę ugrupowania tzw. millenerów. Jak się nazywał i jaki program charakteryzował stronnictwo, któremu przewodził?

12. Zdjęcie poniżej przedstawia jednego z Żuawów Śmierci – Filipa *Sanbra* Kahane. Skąd w jego nazwisku wziął się przydomek *Sanbra*?

13. Jaka grupa stanowiła trzon Żuawów Śmierci?

[4]

Edward Jurgens

[5]

Filip Kahane

Część 2/3:
Powstańcze idee

Emisja drugiej części programu: **(14:56–32:44)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Rafał Krajewski w młodości odrzucił propozycję stypendium. O jakie stypendium chodziło i dlaczego to zrobił?

2. Kto był mistrzem Rafała Krajewskiego jeżeli chodzi o architekturę?

3. Na rycinie (przedstawionej na kolejnej stronie) widać budynek ratusza w Warszawie. Jakie elementy architektury budynku zaprojektował Rafał Krajewski?

4. Dlaczego budynek ratusza (który później był odbudowywany między innymi według projektów Rafała Krajewskiego) uległ zniszczeniu podczas Powstania Styczniowego?

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 14: Powstanie Styczniowe

5. Jaka bitwa była najbardziej dramatycznym wydarzeniem w historii istnienia Żuawów Śmierci podczas Powstania Styczniowego?
6. Na kim wzorowana była formacja Żuawów Śmierci i dlaczego Rochebrune wybrał akurat taką inspirację?
7. Co było charakterystycznym elementem ubioru Żuawów Śmierci i dlaczego tak strój ten wyglądał?
8. Jak można ocenić postawę tzw. millenerów podczas Powstania Styczniowego?
9. Jakie były losy François de Rochebrune'a podczas powstania i jak można ocenić jego postawę?

[6] Rynek Starego Miasta Warszawy z dawnym ratuszem, ok. 1850

Część 3/3:
Powstańcze idee

Emisja trzeciej części programu: **(32:45–50:49)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Jak nazywa się baza w ramach Biblioteki Narodowej, w której można odnaleźć wiele zdygitalizowanych pozycji dotyczących czasów historycznych?
2. Jaka polska organizacja/instytucja prowadzi zdygitalizowaną bazę metryk genealogicznych?
3. Jaką wartość może przynieść patrzenie na znane wydarzenia z perspektywy lokalnej?

4. Jak rozwój mediów internetowych wpływa na potencjał warsztatu historyka?
5. Czego dotyczy projekt zlokalizowany pod adresem www.powstancystyczniowi.pl? Jakie informacje można tam odnaleźć?
6. Czy Powstanie Styczniowe dotyczyło wyłącznie zaboru rosyjskiego?
7. Gdzie zginął Romuald Traugutt wraz z najbliższymi współpracownikami oraz czy wiemy gdzie są pochowani?

Podsumowanie

1. Słownik postaci i terminów:

   Żuawi Śmierci – formacja wojskowa funkcjonująca przez kilka miesięcy w okresie Powstania Styczniowego. Założona przez François de Rochebrune'a w lutym 1863 roku i wzorowana na francuskich formacjach żuawów. Polscy żuawi śmierci posiadali charakterystyczne umundurowanie na które składała się czarna kamizelka z naszytym dużym białym krzyżem oraz biało-czerwony fez.

   Żuawi – formacja lekkiej piechoty służąca w obrębie armii francuskiej. Pierwsze oddziały formowane były w latach 30-tych XIX wieku i składały się oryginalnie z mieszkańców Algierii. Głośno stało się o tej formacji podczas Wojny Krymskiej (1853-1856) kiedy to w przypadku kilku zwycięskich bitew z oddziałami rosyjskimi miała decydujące znaczenie.

   François de Rochebrune – urodzony w 1830 roku francuski wojskowy. Mieszkający w Polsce (Krakowie) od lat 50-tych XIX, gdzie prowadził szkołę fechtunku. Tuż po wybuchu Powstania Styczniowego stworzył formację "Żuawi Śmierci" wzorowaną na francuskich żuawach. Po upadku Powstania udał się do Francji, gdzie kontynuował działalność wojskową, ginąc w 1870 roku podczas wojny francusko-pruskiej.

Rafał Krajewski – urodzony w 1834 roku. Z wykształcenia architekt. Podczas Powstania Styczniowego pełnił funkcję dyrektora Wydziału Spraw Wewnętrznych w Rządzie Narodowym. W marcu 1864 roku pojmany przez Rosjan, osadzony w Cytadeli Warszawskiej. Skazany na śmierć i zabity przez Rosjan 5 sierpnia 1864 roku wraz z czterema innymi członkami Rządu Narodowego.

Millenerzy – stronnictwo polityczne funkcjonujące od lat 50-tych XIX wieku skupione wokół Edwarda Jürgensa. Byli zwolennikami pracy organicznej na rzecz przyszłościowego odzyskania przez Polskę niepodległości i niechętnie pierwotnie patrzyli na wizję zbrojnego zrywu niepodległościowego. Nie przeszkodziło im to jednak w wielu wypadkach zaangażować się bardzo aktywnie w walkę o odzyskanie niepodległości gdy Powstanie Styczniowe już wybuchło.

Edward Jürgens – polski działacz niepodległościowy, przywódca stronnictwa millenerów.

Romuald Traugutt – urodzony w 1826 roku. Polski wojskowy służący pierwotnie w ramach armii rosyjskiej a następnie jeden z przywódców i głównych postaci Powstania Styczniowego. Od października 1863 roku aż do pojmania przez Rosjan w kwietniu 1864 przywódca (dyktator) Powstania Styczniowego. Skazany na śmierć i zabity przez Rosjan na stokach Cytadeli Warszawskiej 5 sierpnia 1864 roku wraz z czterema innymi członkami Rządu Narodowego.

2. Cele dydaktyczne:

- Poszerzenie wiedzy dotyczącej XIX wiecznej historii Polski (odniesienie do PRK P6S_WG)
- Uświadomienie jaki wpływ na historię mają jednostki (odniesienie do PRK P6S_WK)

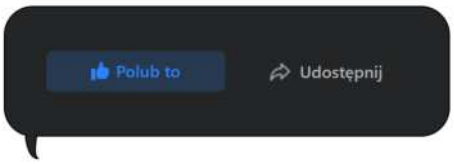
3. Zalecana literatura:

K. Krajewski Siuda, *Rafał Krajewski 1834-1864*, Pułtusk, 2006

K. Kartasiński, *Żuawi Śmierci*, Fundacja Historia PL, 2022

S. Kieniewicz, *Powstanie Styczniowe*, Wydawnictwo Naukowe PWN 2019

Korzystając z materiałów, nie zapomnij o subskrypcji kanału „**Historia dzieje się!**” na Youtube:
https://www.youtube.com/@historiadziejesie2380
(obok przycisku „subskrybuj” naciśnij też dzwoneczek, by dostawać informacje o nowych odcinkach)

Prosimy – zalajkuj profil Facebookowy „**Historia dzieje się!**” i daj znać innym, jeśli program Ci się podobał (udostępnij):
https://www.facebook.com/Historiadziejesie

Materiały dydaktyczne opracował: dr Konrad Oświecimski
Opracowanie graficzne: Joanna Zawadzka

Publikacja sfinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa” nr projektu NdS/537149/2021/2022, kwota finansowania 873 080 zł (całkowita wartość projektu).

zespół kierujący projektu:
dr Paweł Nowakowski
dr Łukasz Burkiewicz
dr Konrad Oświecimski
mgr Tomasz Konturek

Fundacja Ignatianum

Wykorzystane materiały ilustracyjne:

[1] François de Rochebrune, 1863, https://polona.pl/item/francois--de-rochebrune,MzM4MzU5/0/#info str. 2

[2] Rafał Krajewski, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rafa%C5%82_Krajewski.JPG str. 2

[3] Stefan Kieniewicz, przed 1983, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Stefan_Kieniewicz_(-1983).jpg str. 2

[4] Edward Jurgens, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Edward_J%C3%BCrgens.png str. 3

[5] Filip Kahane, https://bc.radom.pl/dlibra/publication/45194/edition/43827/content, [w książce Grzegorzewski, Wspomnienia, s. 175] str. 3

[6] Rynek Starego Miasta Warszawy z dawnym ratuszem, ok. 1850, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rynek_Starego_Miasta_Warszawy_z_dawnym_ratuszem._ca_1850_(20142647).jpg str.4